

Intervija ar Purvīša balvas laureātu Andri Eglīti: „Vislielākā enerģija ir tad, ja darbojos uz neziņas robežas.”

Tuvojoties Purvīša balvas desmitgadei, aprunājāmies ar Purvīša balvas laureātu – Andri Eglīti.

Purvīša balvu ieguvāt 2013. gadā par personālizstādi "Zemes darbi". Kas mainījies Jūsu daiļradē kopš Purvīša balvas iegūšanas?

Nu jau tas šķiet diezgan pasen. Laikam jau bijuši vairāki pavērsieni gan darbu formas izteiksmē un idejisko tēmu lokā, gan darbības veidā. Brīdī, kad saņēmu balvu, darbošanās ar zemi bija jau beigusies. Studēju postgraduate programmā HISK, Beļģijā; biju sācis strādāt pie darbu cikla "Specifisks haoss", kam sekoja "Iespējama vieta" un "Netīrais modernisms".

Darbojaties mākslā gan individuāli, gan tandēmā kopā ar sievu – mākslinieci Katrīnu Neiburgu. Ko māksliniekam nozīmē darbs komandā?

Kopdarbība ar Katrīnu Neiburgu un pārējiem mūsu komandas biedriem sākās 2015.gadā 56. Venēcijas mākslas biennāles dēļ. Es tajā laikā būvēju abstraktus veidojumus (kaut ko pa vidu starp kosmosa kuģi un pussabrukšu šķūnīti), kuru vienīgā funkcija bija paredzēta tikt uzgleznotiem, risinot realitātes, abstrakcijas un iztēles attiecības. Katrīna savos antropoloģiski pētnieciskajos meklējumos bija nonākusi līdz garāžām. Mums šķita, ka tur kaut kas ļoti labi pārklājas, kā rezultātā radās ideja par kopdarbu "ARMPIT". Gan tehniski, gan organizatoriski vērienīgais projekts man bija pirmā šāda veida komandas darba pieredze. Par to esam runājuši ar Katrīnu, domājot par teātra, kino un citām situācijām, kurās rodas tā kopīgās enerģijas sajūta, kopīgs "draivs", sevišķi, ja ir paveicies ar komandu. Šādā situācijā rodas vajadzība pēc pilnīgi citiem organizatora talantiem nekā, strādājot vienatnē. Nav iespējams atbildēt par visu un pilnīgi paredzēt rezultātu, bet dažādie pienesumi var radīt jaudīgāku rezultātu, nekā tas jebkad būtu izdarāms vienam. Savukārt nesen, atkal vienam strādājot darbnīcā, sapratu, ka man tomēr ir ļoti svarīgi laiku pa laikam pabūt pašam ar sevi. Iespējams, sanāk iekrist kādā eksistenciālā izmisuma bedrē, bet vienlaicīgi ir iespēja dziļāk ietiekties esamības šķiedrās.

Kādā intervijā esat teicis, ka krasas pārmaiņas ir raksturīgas Jūsu daiļradei, arī LNMM direktore Māra Lāce ir teikusi, ka Jūs vienmēr meklējat jaunus veidus un ceļus, kā izpaust mākslā to, kā sajūtat šo pasauli. Vai šī izpausmes veida maiņa mākslā notiek apzināti vai arī ir loģisks turpinājums jau esošajai mākslai?

Jā, retrospektīvi raugoties, jāsecina, ka viens darbu cikls ir diezgan atšķirīgs no cita. Esmu sapratis, ka vislielākā enerģija gan procesā, gan rezultātā ir tad, ja darbojos uz neziņas robežas. Tikko šķiet, ka esmu ieminis kādu taku, pa kuru varētu droši staigāt, tā zūd interese un enerģija. Pie kādas idejas, kas izpaužas kā savstarpēji radniecīgu darbu cikls, strādāju tik ilgi, līdz esmu savas attīstības tā brīža stadijā to izsmēlis. Iespējams, tā ir tāda spirālveida kustība, jo pēc laika, ar citu attieksmi un sapratni atkal var atgriezties. Piemēram, šī gada darbu cikls "Pāreja" zināmā mērā ir turpinājums 2008. gada darbu ciklam "Zem debess juma".

Personālizstādē "Zemes darbi" kā materiālu saviem darbiem izmantojāt zemi. Kā nonācāt pie šādas materiāla izvēles? Ko māksliniekam nozīmē materiāls, ar kuru tiek strādāts, – tas ierobežo vai tieši otrādi – paplašina iespējas tam, ko mākslinieks vēlas pateikt?

Materiālu un mediju pašizpēte visaktuālākā bijusi modernisma kulminācijas laika mākslas būtības meklējumos. Šobrīd ir ļoti plašas iespējas, kādas attiecības un ar kādu materiālu veidot. Var uztvert sabiedrību vai iztēli kā materiālu, ar ko strādāt, var arī strādāt ar jāņogu želeju. Varbūt tas ir līdzīgi kā ar valodu - mēs it kā kādā valodā varam pateikt, ko gribam, bet tajā pašā laikā valodai ir savi nosacījumi, un daļēji tā veido to, ko mēs sakām.

Pirms "Zemes darbiem" darbiem biju jau izmantojis šo tehniku darbu ciklā "Es gribu būt tur". Ideja izmantot zemes materiālus radās it kā no divām pusēm – pirmajā tīri tehniski savā glezniecībā izmantoju pārsvarā dzelzsoksīdus un zemes pigmentus. Var teikt, ka tie paši dubļi vien ir, tikai mazliet smalkāki. Gribēju pataustīt to primitīvo versiju. Otra idejas daļa bija krietni metafiziskāka, kā analogija ar cilvēku, kurš ir vienlaicīgi fizisks, dzīvniecisks radījums un arī garīga būtne. Tā arī gribēju - lai dubļi ir dubļi, bet vienlaicīgi eksistē pilnīgi citā esamības līmenī. Kā arī nesaraucamās pirmatnējā, primitīvā un civilizētā, kulturālā attiecības.

Vasarā piedalījāties ASV lielākajā mūzikas un mākslas festivālā "Coachella", vai varat aprakstīt šo notikumu? Kā nonācāt līdz dalībai šajā festivālā?

Tas bija patīkams turpinājums Venēcijas projektam. Mūsu darbu Venēcijā ieraudzīja "Coachella" mākslinieciskais direktors Pols Klemente (Paul Clemente) un aicināja to atvest uz "Coachella". Tāpat kā Venēcija arī Kalifornija bija pagrūts, bet fantastisks un sajūsminošs piedzīvojums.

Ko Jūs novēlētu jaunažiem, topošajiem un esošajiem Latvijas māksliniekiem, kuriem ceļš līdz starptautiskai atpazīstamībai ir tikai sācies?

Veiksmi!!! Kā arī veidot un atrast situācijas, kurās mīt radošums.